LEON WICHER

KURS
STENOGRAFJI
NARODOWEJ POLSKIEJ

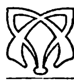
Z WZORAMI I DOKŁADNEMI OBJAŚNIENIAMI
DLA UCZĄCYCH SIĘ BEZ POMOCY NAUCZYCIELA

Z GWARANCJĄ AUTORA.

KTO PO NABYCIU NINIEJSZEGO PODRĘCZNIKA
NIE NAUCZY SIĘ SAM STENOGRAFJI, OTRZYMA

LEKCJE DARMO

AŻ DO ZUPEŁNEGO WŁADANIA SYSTEMEM.

SKŁAD GŁÓWNY:
LEON WICHER, WARSZAWA, UL. CHMIELNA 35.
1921.

Drukarnia i Introligatornia Leona Nowaka, Warszawa, Warecka 12.

OD AUTORA.

System stenografji w niniejszem dziełku zawarty nie jest kopją tego lub innego systemu zagranicznego, lecz jest specjalnie opracowany dla języka polskiego. Jest on rezultatem kilkoletniej pilnej pracy i skupia w sobie zasady dwuch systemów niemieckich: Gabelsbergera i Stolze-Schrey i angielskiego systemu Pitmana.

System nosi nazwę „systemu narodowego polskiego" i posiada następujące zalety:

1) **Jest łatwy do nauczenia.** Ogólna ilość odrębnych znaków, prawideł i skróceń wynosi tylko około 350, podczas gdy w innych systemach liczymy ich tysiące. To też system ten jest bardzo łatwy i każdy kto pragnie się nauczyć stenografji, ma możność zrobienia tego w przeciągu jednego miesiąca sam, bez pomocy nauczyciela.

2) **Jest czytelny.** Dzięki graficznemu oznaczaniu większości samogłosek i akuratnemu oznaczaniu grup spółgłoskowych, bez szpeceń i kaleczeń, każdy prawidłowo napisany tekst można z taką łatwością czytać jak zwyczajne pismo.

3) **Posiada ścisłość pisma i prostość wierszy,** wskutek czego może zastąpić zwyczajne pismo w korespondencji prywatnej, handlowej i t. p.

4) **Nie posiada masowych skróceń męczących umysł,** jakiemi są przepełnione inne systemy. Dzięki trafnemu wyborowi znaków dla spółgłosek i grup spółgłoskowych, napisane wyrazy wychodzą w formie dostatecznie krótkiej i łatwej do kreślenia, tak że używanie skróceń jest zbyteczne. Każdy, kto podług niniejszego systemu nauczy się stenografji, po przyswojeniu sobie niektórych skrótów czysto fachowych, zależnie od działu, w którym pracuje, jak np. aptecznym, galanteryjnym lub innym, może śmiało objąć posadę stenografa-korespondenta.

Podczas mej kilkoletniej praktyki stenografa-korespondenta w Niemczech, jako założyciel związku stenografów systemu Gabelsbergera w Velbert w Nadrenji, brałem udział w tak nazwanych „wyścigach" stenograficznych, urządzanych przez związki okręgowe różnych systemów. Popisy te niejednokrotnie wykazały, że największą szybkość osiągali ci, którzy używali

mniej skróceń, a posiadali większą wprawę w pisaniu danym systemem; ci zaś, którzy używali dużo skróceń, nie mogli przeczytać napisanego tekstu. Przeto radzę każdemu stenografowi, żeby nie prędzej używał skróceń, dopóki nie potrafi władać systemem z szybkością wynoszącą conajmniej 60—70 wyrazów na minutę.

Każdy nabywca niniejszego podręcznika, który nie będzie w stanie sam się nauczyć, może korzystać z **bezpłatnej korekty** swych ćwiczeń stenograficznych. Ćwiczenia, które mają być przedstawione do korekty, należy starannie przepisać na czysto i obok napisać tekst zwyczajnem pismem, pozostawiając miejsce wolne do robienia poprawek i uwag. Do korekty można oddawać we wtorki i piątki od godz. 7—9 wieczorem.

Przy przesyłaniu ćwiczeń pocztą należy dołączyć opłaconą kopertę dla odpowiedzi i podać dokładny adres, pod którym korekta ma być odesłaną. Kartę legitymacyjną, wydrukowaną w niniejszym podręczniku należy wyciąć i podpisaną przez uczącego się dołączyć do pierwszej lekcji,

Mam nadzieję, że wysokie zalety niniejszego systemu, łatwość nauczenia i dogodne warunki zjednają sobie wielu zwolenników i że system ten w niedalekiej przyszłości znajdzie szerokie zastosowanie nietylko w przedsiębiorstwach handlowych i przemysłowych, lecz również i w urzędach, szkołach i t. p.

Warszawa, w październiku 1921 r. *Leon Wicher.*

KARTA LEGITYMACYJNA.

(Wyciąć i podpisaną przez uczącego się dołączyć do pierwszej lekcji).

2084

Do Leona Wicher, w Warszawie

ul. Chmielna № 35.

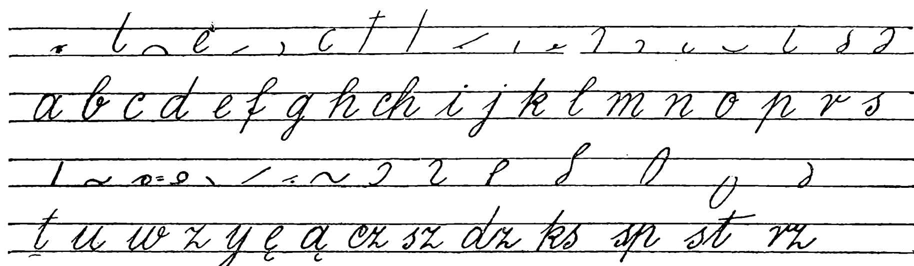
Posiadam podręcznik stenografji narodowej polskiej, przez Pana wydany i pragnę korzystać z bezpłatnej korekty mych ćwiczeń stenograficznych.

Data: ....

Podpis: ....

Adres: ....

Alfabet stenograficzny.

Znak „w" mający formę krążka, pisze się niekiedy w lewą stronę, najczęściej jednak w prawą.

Alfabet stenograficzny składa się **z małych tylko liter,** a więc imiona własne, nazwiska i t. p. piszą się zawsze małą literą.

Pod względem wielkości, znaki stenograficzne dzielą się na: małe, średnie i duże.

Małymi znakami są te, które zajmują **połowę** przestrzeni pomiędzy dolną a górną linją, a mianowicie: a, c, e, f, j, k, m, n.

Średnimi są znaki, zajmujące całą przestrzeń pomiędzy temi linjami: d, g, l, p, r, s, t, cz, sz, dz, rz.

Dużymi są znaki, wychodzące ponad górną linję, jak ch, ks, sp, lub przekraczające dolną linję, jak st i inne które poznamy później.

Po względem **formy,** a jednocześnie i pod względem sposobu łączenia, znaki stenograficzne dzielą się na trzy kategorje, a mianowicie:

1. Znaki dołem zaokrąglone **otwarte,** do których również zaliczyć należy „k" i lewym zakrętem pisane „w" (przykład 1).

2. Znaki dołem zaokrąglone **zamknięte,** które w skróceniu nazywać będziemy „zamkniętymi" (przykład 2).

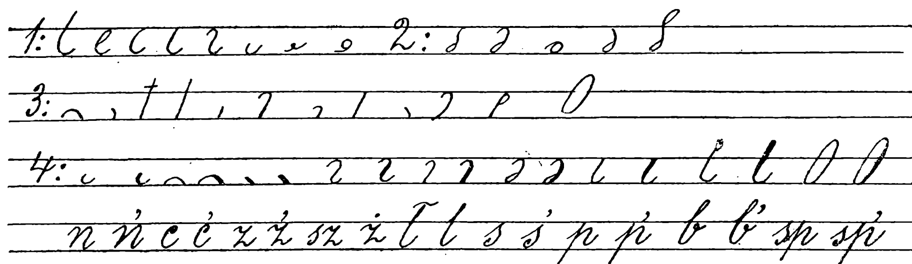
3. Znaki, mające w dolnej części formę prostej lub wygiętej kreski, które w skróceniu nazywać będziemy **słupkowymi** (przykład 3). Różnią się one od znaków pierwszej i drugiej kategorji tem, że ich dolny koniec styka się z dolną linją, podczas gdy u znaków pierwszej i drugiej kate-

gorji o dolną linję opiera się zaokrąglona część znaku, a sam koniec jego jest od linji oddalony.

Znak „st“ nie daje się włączyć do żadnej z wyżej wymienionych kategorji.

Znaki: a, e, i, y, o, u (ó) ę, ą nazywają się **samogłoskami,** wszystkie inne są **spółgłoskami.** Spółgłoski są **twarde i miękkie.** Spółgłoski miękkie oznaczają się zgrubieniem znaków (przykł. 4).

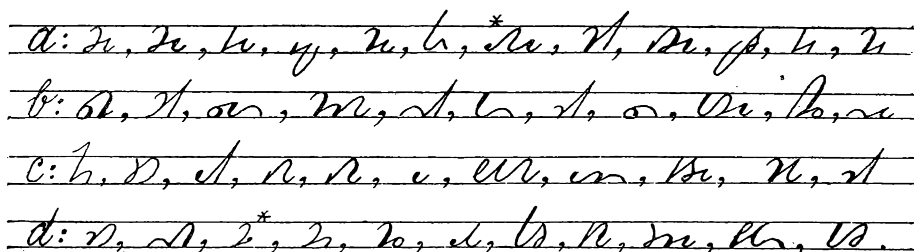
PRZYKŁADY.

Samogłoska „e“.

Jeżeli piszemy znaki stenograficzne nie odrywając pióra jeden za drugim, w niewielkiem oddaleniu od siebie, to okaże się, że są one złączone cienką kreską; kreska ta nazywa się łącznikiem i oznacza samogłoskę „e“, zgodnie ze znakiem alfabetowym tejże samogłoski.

PRZYKŁADY.

OBJAŚNIENIA.

a: sen, sień, ten, jest, len, bez, kieszeń, lech, jesień, ster, tej, lej, **b:** wiele, czech, wieniec, lemiesz, cech, piec, mech, wiec, pieczeń, śpiew, cen, **c:** echem, rzecz, niech, jesz, jeż, nie, depesze, niemiec, teren, lep, miech, **d:** miecz, cel, czek, czem, lew, kiep, bierz, też, rzemień, dziegieć, pies.

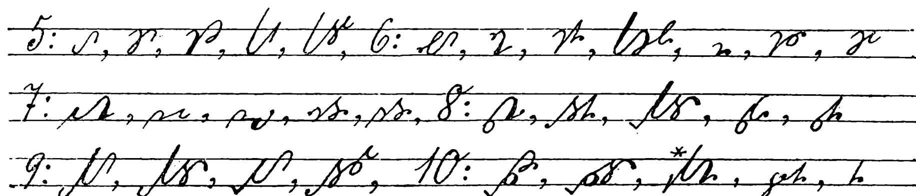
* **Uwaga:** Znak „k“ na początku i na końcu wyrazu pisze się bez początkowej, względnie końcowej kreski.

Samogłoska „a“.

Samogłoska „a“ w środku wyrazu oznacza się przez podwyższenie następnej spółgłoski o wysokość połowy znaku średniego (przykł. 5). Tego rodzaju oznaczanie spółgłoski nazywa się **symbolicznem** oznaczaniem, czyli **stopniowaniem.** Na początku zaś i na końcu wyrazu używa się znaku alfabetowego (przykł. 6). Na początku wyrazu stojącą samogłoskę „a“ można oznaczać symbolicznie, jeżeli po niej następuje znak małej wielkości, przyczem znaku jednakże nie podwyższa się, lecz robi się przed nim prostopadłą kreskę, początek której zaczyna się pod dolną linją (przykł. 7).

Znaki małej wielkości stojące na początku wyrazu piszą się **pod linją,** tak że po nich następująca podwyższona część wyrazu napisana jest już na linji (przykł. 8—10).

PRZYKŁADY.

OBJAŚNIENIA.

5: nam, sam, las, bat, baran, 6: Adam, ale, łata, biesiada, ma, ława, San, 7: Aniele, amen, amoniak, afera, 8: Walek, kareta, zabierać, waga, wata, 9: nabiał, nabierać, zapał, karawan, 10: zawiasa, zawierać, tabela, rakieta, ta.

* **Uwaga:** W niektórych wyrazach początkowy średni znak napisać można również jako zniżony.

Samogłoska „o“.

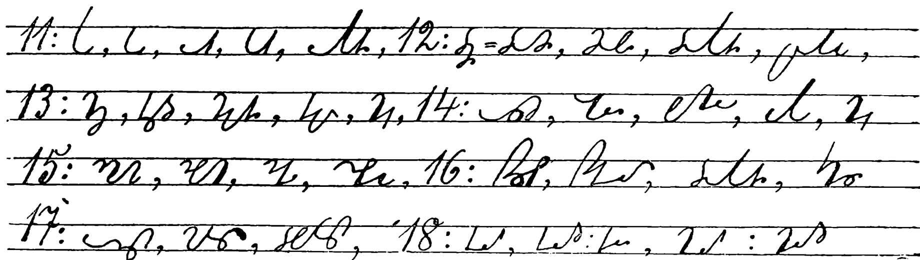
Po znakach otwartych samogłoska „o“ oznacza się rozszerzeniem dolnej części znaku (przykł. 11). Po znakach zamkniętych samogłoska

„o“ oznacza się zniżeniem następnej spółgłoski, lub też znakiem alfabetowym (przykł. 12). Po znakach słupkowych „o“ oznacza się tylko zniżeniem następnej spółgłoski (przykł. 13). Na początku i na końcu wyrazu, samogłoska „o“ oznacza się znakiem alfabetowym (przykł. 14) po znakach zaś słupkowych—**poziomą** kreską długości samogłoski „e“.

Jeżeli na początku wyrazu stoi znak małej wielkości, a następny znak powinien być zniżony, to ów mały znak podnosi się do górnej linji, tak że następny znak przypada na dolnej linji (przykł. 15). Znaki dużej wielkości piszą się w takim razie nieco skrócone (przykł. 16). W końcówkach -ować, -ował, owany samogłoska „o“ oznacza się tylko zniżeniem spółgłoski „w“ (przykł. 17).

Ponieważ spółgłoska „k“, mająca wielkość kropki, nie może być zniżoną, pisze się ją przeto przy samej linji (przykł. 18).

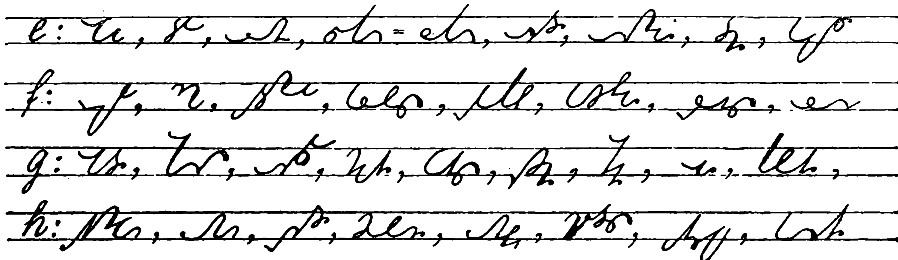
PRZYKŁADY.

OBJAŚNIENIA.

11: bo, po, kot, pot, kobieta, 12: rosa=rosa, soda, robota, stopień, 13: los, towar, łopata, topaz, lot, 14: owies, opieka, daleko, niebo, lot, 15: możesz, model, motek, codzień, 16: spowiedź, spotykać, robota, cholewa, 17: nocował, szanować, redagował, 18: Tokaj, tokarz: teka, lokaj: lekarz.

ĆWICZENIE W CZYTANIU.

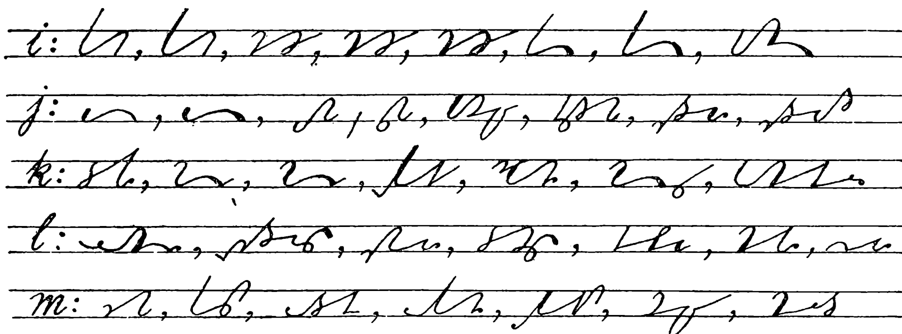
OBJAŚNIENIA.

e: ogień, rano, około, wobec=wobec, ofiara, ocalona, rola, postawa, **f:** zostanie, może, narażone, powodować, zapobiedz, posadzona, zawojować, owoce, **g:** opera, obiecać, omawiano, łopata, gotować, fasola, ochota, ona, biedota, **h:** katalogiem, koszem, zamarza, Sodoma, kołodziej, lakierować, natomiast, pociecha.

Samogłoski „i“ „y“.

Jeżeli piszemy znaki stenograficzne w większem oddaleniu, ale złączone między sobą łącznikiem, to w ten sposób oznaczymy samogłoskę „y“, a jeżeli do tego dodamy zgrubienie na poprzedzającym znaku, to oznaczymy samogłoskę „i“. Samogłoska „i“ stojąca sama oznacza się prostopadłą kreską (przykł. j).

ĆWICZENIE W CZYTANIU.

OBJAŚNIENIA.

i: był, bił, łysy, lisy, lisi, być, bić, palić, **j:** nic, nić, nasz i wasz, pieczyste, towarzysz, Marynia, marynarz, **k:** ryba, szycie, życie, zabity, mogiła, życiowy, polityka, **l:** okolica, zamarynować, maszyna, rysować, tydzień, lipa, cyna, **m:** mysz, bywał, koryto, kobyła, kapitał, czysty, likier.

Samogłoski u (ó) ę, ą.

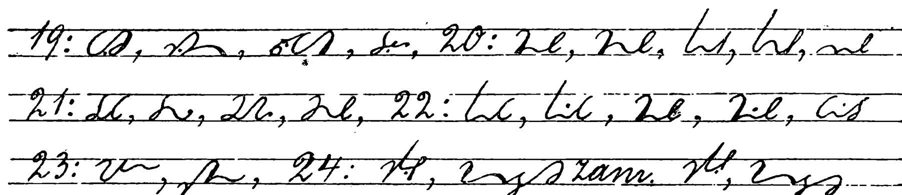
Samogłoskę „ę“ oznacza się w taki sam sposób jak i literę „e“, ale z dodaniem kropki pod łącznikiem, którą się kładzie po napisaniu wyrazu (przykł. 19).

Samogłoski „u“ i „ą“ oznacza się znakiem alfabetowym; znak „u“ jest płytki i cienki, a znak „ą“ jest głębszy i zgrubiony (przykł. 20). Ze znakami zamkniętymi „u“ łączy się ściślej przez wplecenie (przykł. 21). Ponieważ samogłoska „ó“ swojem brzmieniem mało różni się od „u“, dlatego oznaczamy obie spółgłoski jednakowo, w wyjątkowych tylko wypadkach odróżniamy „ó“ kropką (przykł. 22).

Brzmienie -ują oznacza się przedłużeniem znaku „u“ (przykł. 23).

Jeżeli samogłoska oznaczona znakiem alfabetowym znajduje się w podwyższonej lub zniżonej części wyrazu, to po niej następujący znak można pisać **na linji** (przykł. 24).

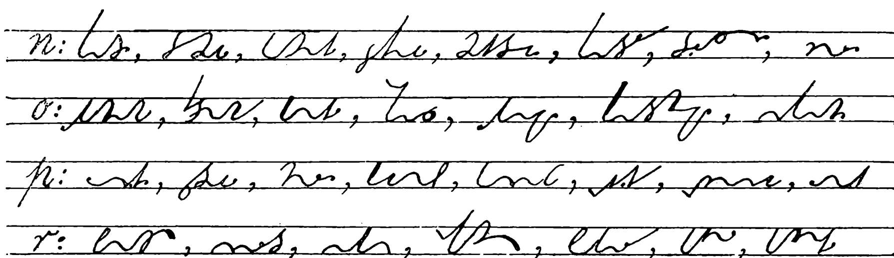
PRZYKŁADY.

OBJAŚNIENIA.

19: gęś, męczyć, węgiel, ręka, 20: lud, ląd, but, bądź, cud, 21: róg, rąk, susza, sąd, 22: Bug, Bóg, lud, lód, gór, 23: szanują, malują, 24: łabędź, życiorys.

ĆWICZENIE W CZYTANIU.

OBJAŚNIENIA.

n: burza, rysunek, początek, rachunek, suteryna, buraki, rękawica, mąka, **o:** kapelusz, chorąży, piątek, obuwie, kapusta, biuralista, cebula, **p:** kocięta, warunek, łąka, pieniądz, pociąg, zajęty, zamącenie, kąt, **r:** dąsać, cukier, upiec, zobaczyć, dopóki, pająk, pamiątek.

Grupy spółgłoskowe.

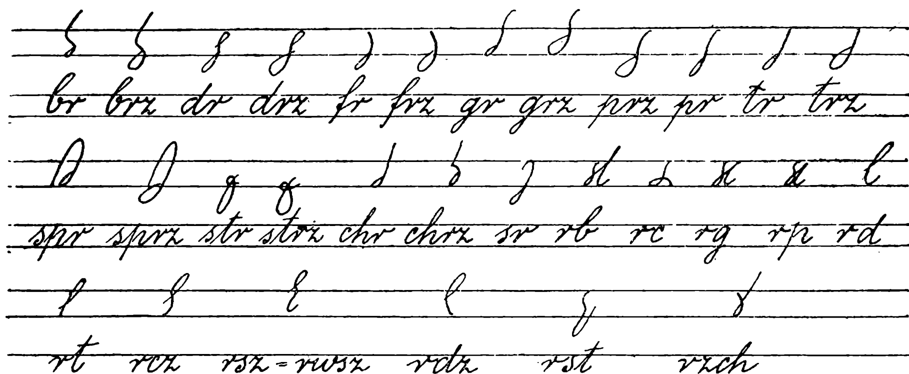
Dwie, trzy lub więcej spółgłosek, stojące w wyrazie bezpośrednio jedna po drugiej, tworzą grupę spółgłoskową. W wyrazie „trawa“, do grupy należą spółgłoski „tr“, a w wyrazie „trwa“, grupę tworzą spółgłoski „trw“. Grupy spółgłoskowe oznacza się w trojaki sposób:

a) Przez ścieśnienie, czyli ustawienie spółgłosek tak blisko jedna obok drugiej, lub jedna nad drugą, ażeby łącznik znajdujący się pomiędzy niemi nie mógł oznaczać samogłoski. (Porównaj w następujących wzorach grupy: rb, rc, rg, rp). Tego rodzaju oznaczanie grup jest jednakże niewygodne, ponieważ pisanie dwuch lub więcej znaków zabiera dużo czasu, przeto oznacza się w taki sposób tylko te grupy, które nie często zachodzą, lub jeśli w ich skład wchodzą znaki małe.

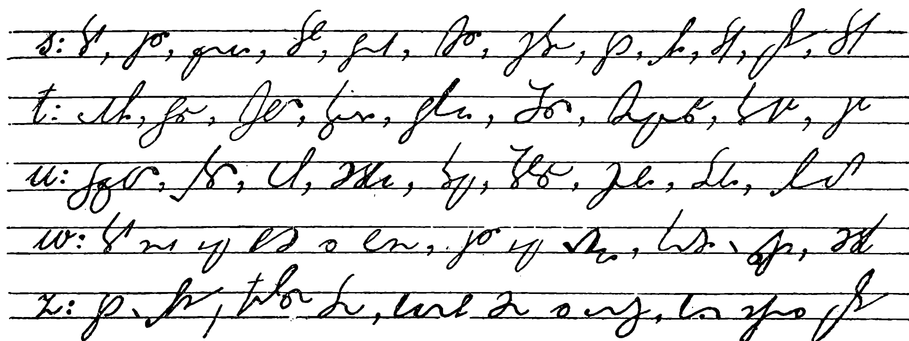
b) Przez zlanie, lub wpisanie jednej spółgłoski w drugą (zobacz niżej grupy: zw, cw, dw i t. p.).

c) Osobnymi znakami (br, tr, dr i t. p.) które, połączone z innemi spółgłoskami, tworzą znów nowe grupy (trw, brn i t. p.).

Grupy spółgłoskowe ze spółgłoską „r“ i „rz“.

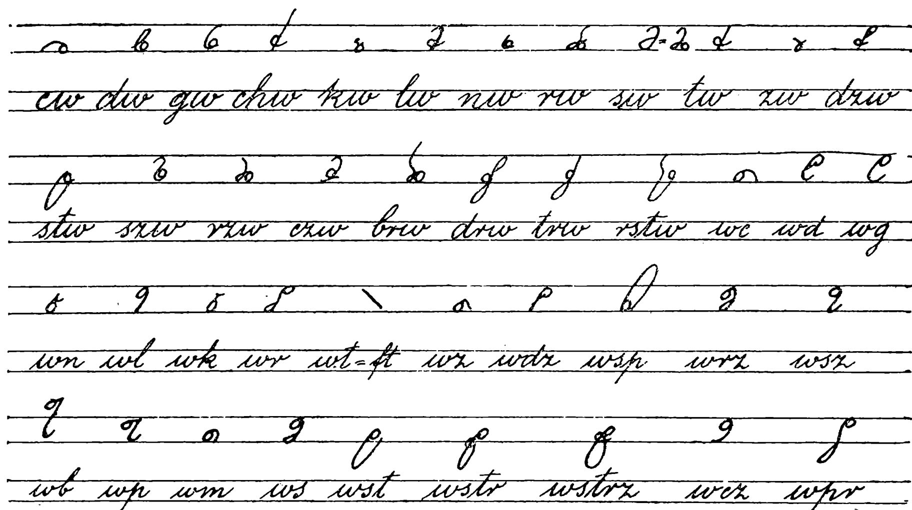

ĆWICZENIE W CZYTANIU.

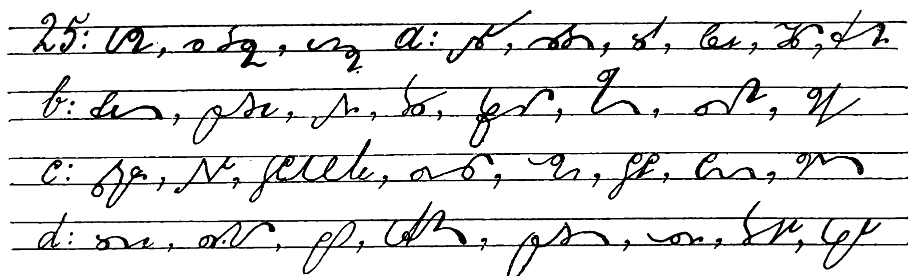
s: brat, trawa, struna, grad, drut, sprawa, srebro, precz, karta, groch, starczy, grzech, **t**: koperta, drzewo, sprzedać, brzoza, drabina, ogrzewać, sprostowanie, brytan, tran, **u**: przestrzegać, zabrać, port, sierpień, chrzest, obradowano, środa, grupa, kardynał, **w**: brat mój jest dziś w domu, trawa jest zielona, burza z wiatrem, serb, **z**: precz z kartami i hazardową grą, pieniądze są w kufrze, pięć metrów starczy.

Grupy spółgłoskowe ze spółgłoską „w".

Jeżeli w grupie pierwszym jest znak mały, a następny jest średni lub duży, to ów mały znak pisze się jak najbliżej początku następnego znaku (porównaj grupy „wb" i „wp").

Grupy stojące na początku wyrazu piszą się w stosunku do linji tak, jak to przytoczono we wzorach. Jeżeli grupa stoi w pośrodku wyrazu i ma być stopniowaną (t. j. podwyższoną lub zniżoną), to stopniuje się przedewszystkiem pierwszy w grupę wchodzący znak, ponieważ on decyduje o znaczeniu samogłoski, następny zaś znak dodaje się w taki sposób, żeby całość grupy miała kształt przytoczony we wzorze. Np. w wyrazie „Pawle", „w" podwyższa się do górnej linji, żeby wyrażało samogłoskę „a", a spółgłoska „l" leży na linji. W wyrazie „w Rewlu" „w" leży na linji, jak tego wymaga samogłoska „e", a „l" musi być o połowę zniżone. W wyrazie „niemowlę" „w" pisze się pod linją, ponieważ tego wymaga poprzedzająca samogłoska „o", przyczem spółgłoska „l" musi być również całkiem pod linją nakreślona (porównaj przykł. 25).

OBJAŚNIENIA.

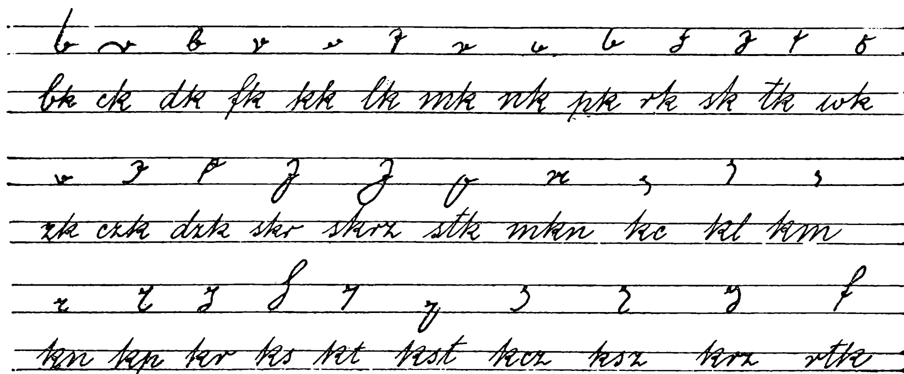
25: Pawle, w Rewlu, niemowlę, **a**: nazwany, ćwierć, kwiat, dwoje, urwać, chwila; **b**: dzwonić, stworzenie, nafta, brwi, powstrzymać, wbić, wcale, Włochy; **c**: warstwa, kaftan, prawdopodobnie, wzywać, owszem, wprawdzie, wgiąć, włazić; **d**: kwiecień, wmieszać, wstecz, pochwalić, stworzyć, owca, brytan, powstanie.

Grupy spółgłoskowe ze spółgłoskami „k" i „n".

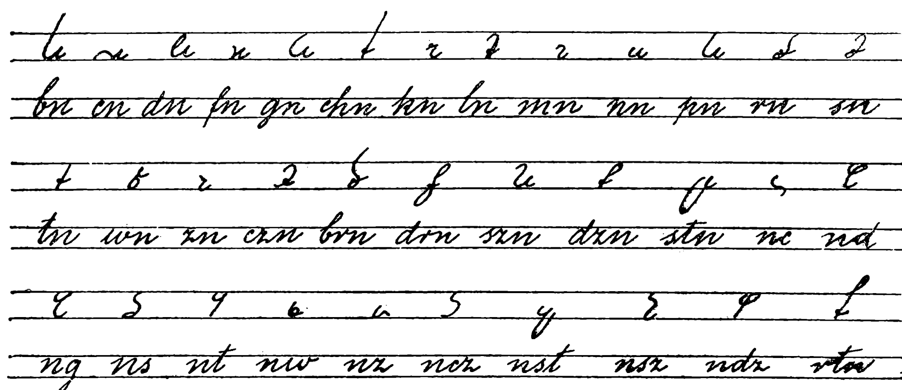
Ze znakami zamkniętymi i słupkowymi litery „k" i „n" łączą się w grupę przez wpisanie, przyczem oba te znaki nie różnią się pomiędzy sobą ani formą, ani wielkością, a jedynie tem, że „k" wpisuje się w górnej części znaku, a „n" w dolnej (porównaj przykł. 26).

Litery „k" i „n" łączą się ze znakami otwartymi i małej wielkości przez ścieśnienie (przykł. 27).

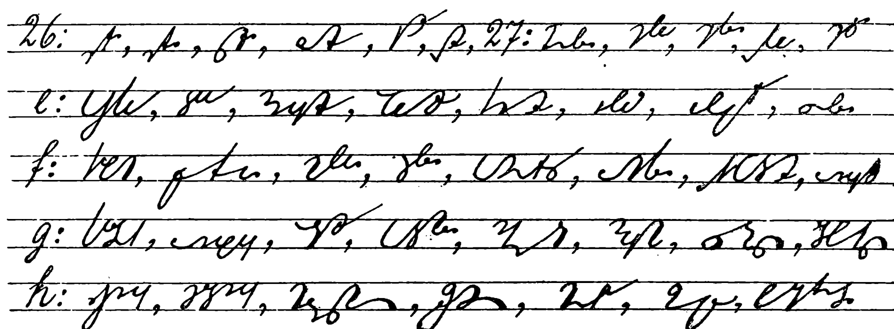
WZORY TWORZENIA GRUP SPÓŁGŁOSKOWYCH ZE SPÓŁGŁOSKĄ „K".

WZORY TWORZENIA GRUP SPÓŁGŁOSKOWYCH ZE SPÓŁGŁOSKĄ „N".

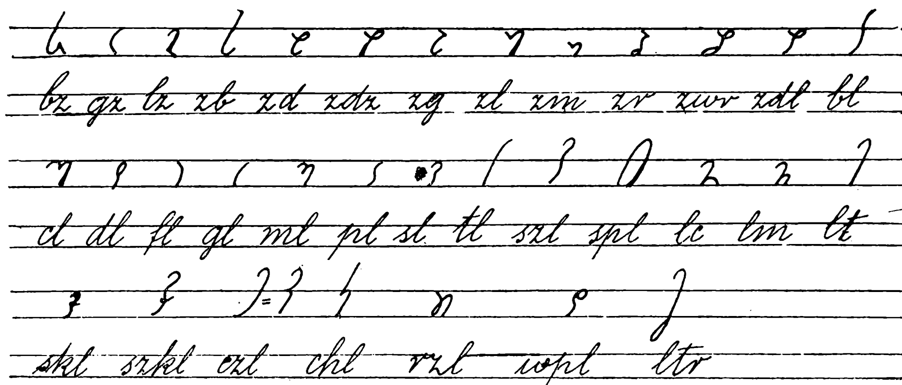
PRZYKŁADY.

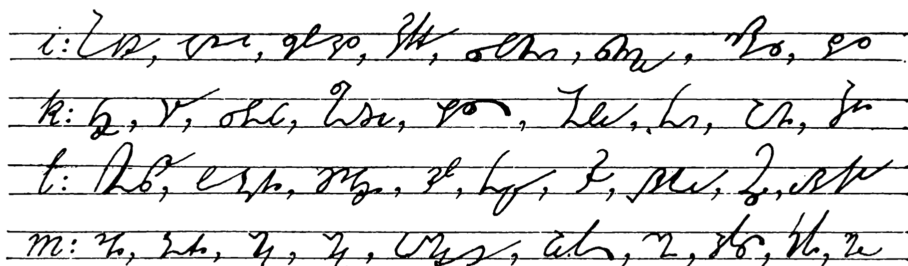
OBJAŚNIENIA.

26: matka, matnia, walka, wolny, taczki, zacznie. 27: łódka, ładnie, łapka, zapnie, ławka, **e**: potrzebny, ranny, momentalny, ognisko, chemicznie, jednak, niedostatki, wódka, **f**: handel, strychnina, żadna, rzadka, początkowy, kolebka, kategorycznie, komentarz, **g**: bankrut, komendant, oklaski, porażka, motocykl, montaż, winszować, kredytować, **h**: atrament, sakrament, lekceważyć, wskrzesić, ludzki, wszystko, dyktatura.

Grupy spółgłoskowe ze spółgłoskami „z“ i „l“.

PRZYKŁADY.

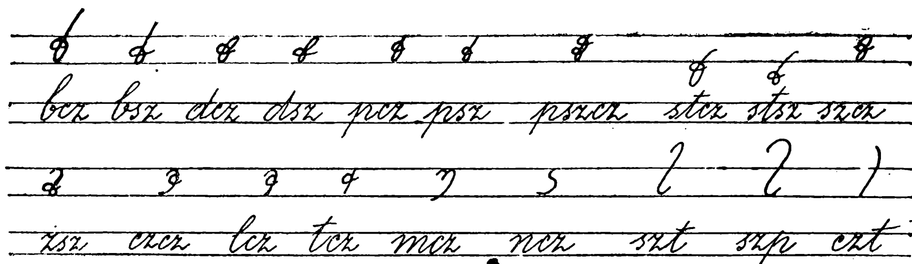

OBJAŚNIENIA.

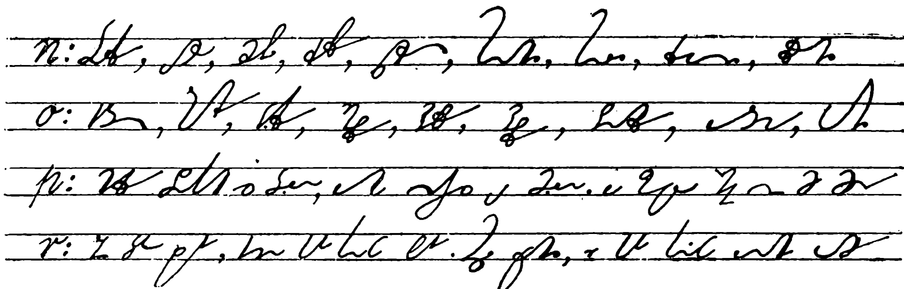
i: zbyteczny, egzamin, Władysław, szlachetny, widelcem, wielmożny, możliwie, wpływ, **k**: głośno, flaki, według, wzburzenie, zdławić, obłudny, tłum, zgoła, zgraja, **l**: spluwaczki, dyplomata, samogłoska, skład, tłusty, szkło, zaślepiony, człowiek, niesłychany, **m**: mogła, kłótnia, zlot, złoto, pozłotniczy, zgnębić, cło, zrabować, chleba, mleko.

Grupy spółgłoskowe ze spółgłoskami „cz” i „sz”.

Ze znakami otwartymi litery „cz“ i „sz“ łączą się w grupę przez wpisanie pętlicy podobnej do obróconego „w“, przyczem „cz“ wpisuje się w górnej lub środkowej części znaku, a „sz“ w dolnej. W znaki słupkowe wpisuje się tylko „cz“, ponieważ w dolnej części tych znaków pętlicą oznacza się spółgłoskę „w“; „sz“ łączymy ze znakami słupkowymi przez ścieśnienie.

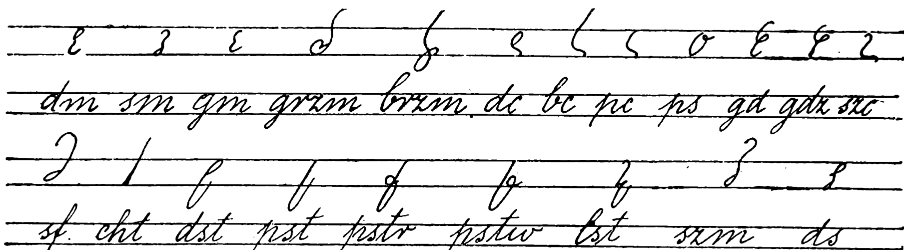
PRZYKŁADY.

OBJAŚNIENIA.

n: grubszy, naczczo, czwartek, twardszy, walczyć, szpula, sztuka, pszenica, pszczoła, **o**: tańczyć, kształtny, głębszy, młodszy, śledczy, słodszy, dłuższy, nikczemny, poczta, **p**: lepszy wróbel w ręku, niż cietrzew na sęku. Nie wszystko złoto, co się świeci, **r**: kto rano wstaje, temu Pan Bóg daje. Człowiek strzela, a Pan Bóg kule nosi.

Różne grupy spółgłoskowe.

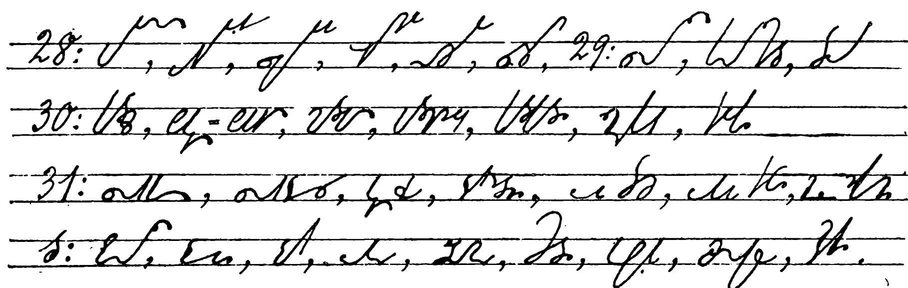

Jeżeli spółgłoska „ch" tworzy grupę z poprzedzającą spółgłoską, to „ch" oznacza się obróconym znakiem, a następująca po nim część wyrazu pisze się przy górnej części tego znaku (przykł. 28).

W taki sam sposób można również oznaczać spółgłoskę „ch" po samogłoskach pisanych znakiem alfabetycznym (przykł. 29).

Oprócz przytoczonych grup, mamy możność tworzenia innych przez ścieśnienie spółgłosek, przyczem nie stanowi różnicy, czy znaki wchodzące w grupę stoją równo na linji, czy też jeden wyżej, a drugi niżej, byleby tylko były należycie ścieśnione (przykł. 30). W niektórych wyrazach dopuszczone jest rozłączenie wyrazu lub grupy spółgłoskowej na dwie części (przykł. 31).

PRZYKŁADY.

OBJAŚNIENIA.

28: pchnąć, natchnięty, westchnienie, otchłań, uschnie, wierzchem, 29: wąchać, buchalter, groch, 30: barszcz, deptać = deptać, szarpać, parlament, Barbara, alfabet, hańba, 31: wątpić, wątpliwy, ptactwo, platforma, kongres, Kopenhaga, lokomobila, **s**: dmuchać, gmina, gmach, kopce, kruszce, sfera, podstęp, skąpstwo, szlachta.

Spółgłoska „j", grupa spółgłoskowa „sk" i końcówki deklinacyjne.

Po znakach słupkowych spółgłoska „j" oznacza się przekreśleniem poprzedzającego znaku; znaki duże i średnie przekreślają się w dolnej części, a znaki małe w pośrodku (przykł. 32). Po znakach otwartych i zamkniętych spółgłoska „j" oznacza się znakiem alfabetowym (przykład 33).

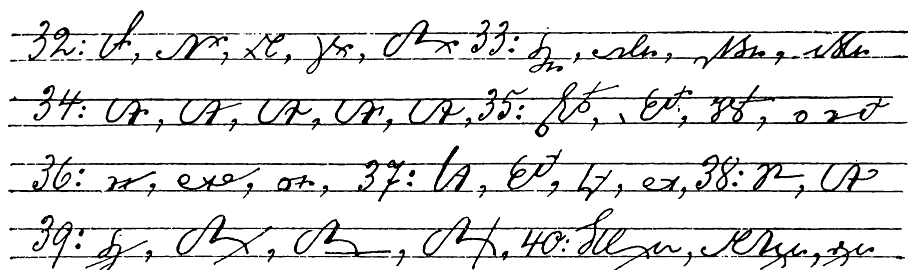
Jeżeli grupa spółgłoskowa „sk" nie stoi sama, lecz z poprzedzającą spółgłoską, to „sk" oznacza się symbolicznie przekreśleniem poprzedzającego znaku w **górnej** części (przykł. 34). Jeżeli poprzedzającą spółgłoską jest znak mały, to przekreśla się przedłużony łącznik (przykł. 35), z wyjątkiem spółgłoski „j", którą przekreśla się w pośrodku (przykł. 36).

Jeżeli grupa spółgłoskowa „sk“ tworzy koniec słowa, to przekreślenie robi się jednym bokiem (przykł. 37).

Końcówkami deklinacyjnemi najczęściej zachodzącemi są: -ego (ogo), -emu (-omu), -ych, -ich, -ech, które oznaczają się w następujący sposób: -ego (-ogo) poziomą kreską długości znaku alfabetowego samogłoski „y“; -emu (-omu) odwróconem „m“; -ych, -ich, -ech odwróconem „ch“ (przykład 38—39).

Końcówkę „yjski“ oznacza się w taki sam sposób, jak grupę spółgłoskową „sk“, z tą tylko różnicą, że przekreślenie robi się dłuższą kreską, która lewym końcem oznacza samogłoskę „y“, w miejscu przekreślenia grupę spółgłoskową „sk“, a dalej końcówkę deklinacyjną (przykł. 39). Końcówka „yjny“ oznacza się w taki sam sposób, z dodaniem spółgłoski „n“ (przykł. 40).

PRZYKŁADY.

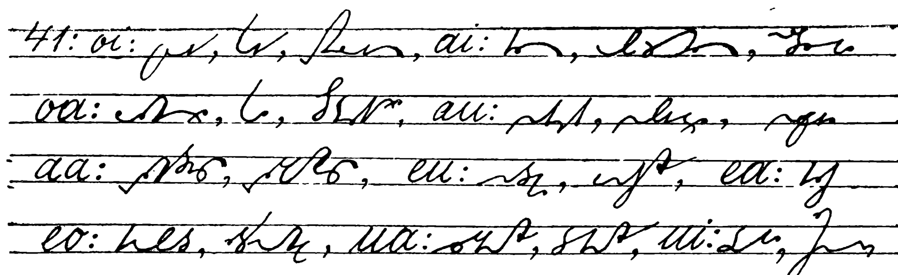

OBJAŚNIENIA.

32: partja, kolacja, zjazd, Francja, Galicja, 33: Rosja, komedja, materja, energja, 34: Polska, polski, polską, polskiej, Polsko, 35: warszawski, z Gdańska, krakowskiego, w Mińsku, 36: miejski, wojskowy, wiejska, 37, Bielsk, Gdańsk, Tomsk, wojsk, 38: samego, polskiemu, 39: rosyjski, galicyjski, galicyjskiego, galicyjskich, 40: ekspedycyjna, kondolencyjna, akcyjna.

Samogłoski podwójne.

Dwie samogłoski bezpośrednio jedna po drugiej stojące, oznaczają się: jedna symbolicznie, a druga znakiem alfabetowym, lub też obie znakiem alfabetowym, według niżej przytoczonych przykładów. W brzmieniu „oi“ włącza się spółgłoska „j“ (przykł. 41).

OBJAŚNIENIA.

41: **oi**: stoi, boi, zaspokoić, **ai**: taić, odzwyczaić, Ukraina, **oa**: koalicja, boa, eksploatacja, **au**: automat, audjencja, Austrja, **aa**: zaalarmować, zaangażować, **eu**: Europa, neutralny, **ea**: teatr, **eo**: Teodor, archeolog, **ua**: ewentualnie, rytualny, **ui**: ruina, altruizm.

Zrostki.

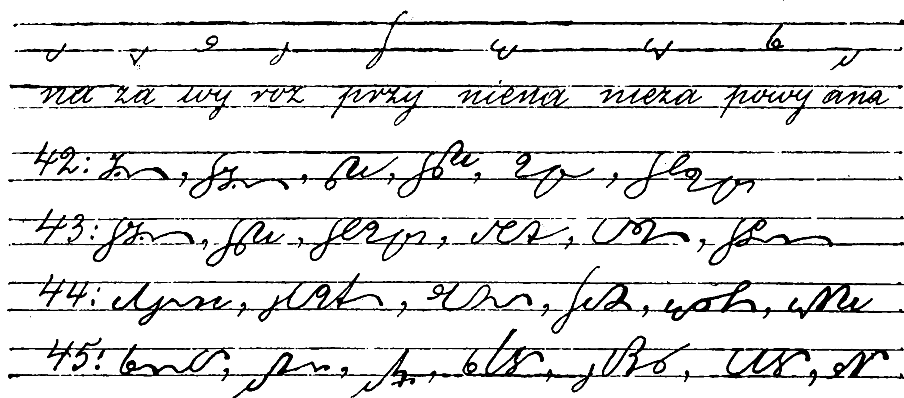
Zrostkami nazywamy małe słówka, które złączone z jakimkolwiek wyrazem, zmieniają jego znaczenie, np. z czasownikiem „bić" mogą być złączone następujące: **z**bić, **roz**bić, **przy**bić, **prze**bić, **od**bić, **wy**bić, **w**bić, **za**bić, **do**bić i t. d. W powyższych wyrazach zrostki są oznaczone grubszym drukiem. Większa część zrostków pisze się tak jak każdy inny wyraz, niektóre tylko oznaczają się skróconymi znakami.

Jeżeli na początku wyrazu, do którego jest przyłączony zrostek, stoi grupa spółgłoskowa, to ta ostatnia stopniuje się tak, jak grupy w pośrodku wyrazu, np. w wyrazie „kręcić" grupa „kr" jest na linji, a jeżeli dołączamy jakikolwiek zrostek, np. „prze", to ta sama grupa znajdzie się w środku wyrazu, a stosownie do poprzedzającej samogłoski „e", spółgłoska „k" musi stać na linji, „r" zaś musi być o połowę zniżonem (zob. przykł. 42). Używa się także sposobu pisania, przytoczonego w przykładach 43, ponieważ w ten sposób napisane stenogramy są mniej odchylone od linji.

Zrostki, oznaczone **skróconymi** znakami, nie zmieniają stopniowania wyrazów, z którymi są złączone. Początek tych wyrazów pisze się w stosunku do linji tak, jak gdyby zrostka przy nim nie było.

Zrostek „wy" pisze się jak najbliżej tego wyrazu z którym się łączy, natomiast zrostki: roz, przy, niena, nieza, powy, ana, piszą się tak jak są przytoczone we wzorach (przykł. 44). Jeżeli zrostki „za" i „na" nie są złączone z innym wyrazem, lecz stoją oddzielnie, to mogą być pisane pod linją lub na linji.

Skróconymi znakami oznaczają się następujące zrostki:

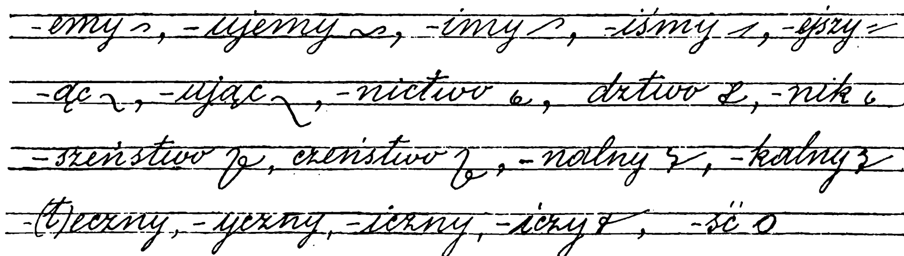
OBJAŚNIENIA.

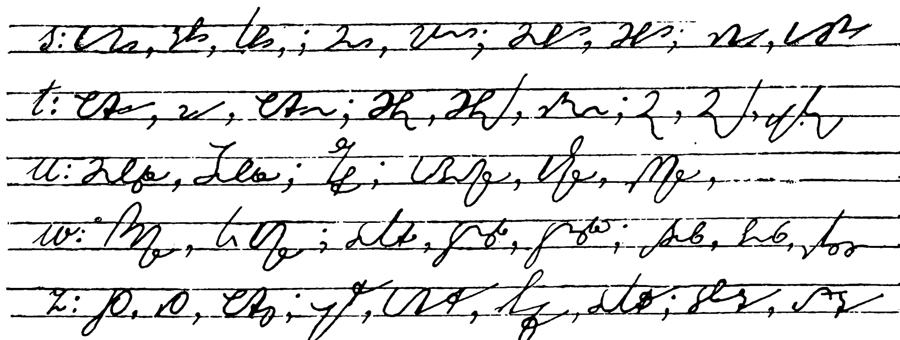
42: kręcić, przekręcić, ważny, przeważnie, wszystko, przedewszystkiem, 43: **przekręcić**, przeważnie, przedewszystkiem, niezdolny, pozwolić, przewrócić, 44: nieporozumienie, rozpowszechnić, wypocząć, przynieść, nienawidzieć, niezależnie, 45: powyciągać, analiza, anatomja, powybierać, rozpaczliwy, popierać, wylać.

Końcówki.

Końcówkami nazywają się końcowe części wyrazów, które, tak samo jak zrostki, zmieniają znaczenie wyrazu. Końcówki będące często w użyciu oznaczają się osobnymi, skróconymi znakami, lub też ścieśnieniem znajdujących się w nich spółgłosek w grupę, przyczem niektóre znaki (spółgłoski lub samogłoski) mogą być wypuszczone.

Końcówka „ów" oznacza się zlaniem w jedną grupę spółgłoski „w" z poprzedzającą spółgłoską. Końcowe „ść" jak np. w wyrazach „złość" oznacza się osobnym znakiem (zob. przykł. z). Końcówki -eczny, -yczny, -icz(n)y oznaczają się wpisaniem grupowego znaku „cz" w poprzedzającą spółgłoskę lub grupę spółgłoskową (przykł. z). Końcówki -kalny, -nalny, oznaczają się grupami spółgłoskowemi „kln" i „nln". Często zachodzącemi końcówkami są:

OBJAŚNIENIA.

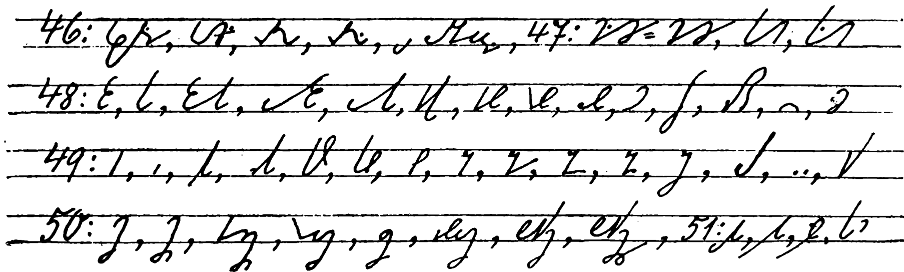
s: piszemy, kładziemy, będziemy; czujemy, szanujemy; sądzimy, siedzimy; mieliśmy, pisaliśmy, **t:** zdolniejszy, mniejszy, zdolniejszą; siedząc, siedzących, majacą; czują, czujących, następujący, **u:** sądownictwo, ogrodnictwo; wychodźtwo; posłuszeństwo, pierwszeństwo, małżeństwo, **w:** społeczeństwo, bezpieczeństwo; robotnik, pracownik, pracowników; narodów, długów, fachowców, **z:** treść, jeść, zdolność; ostateczny, polityczny, artystyczny, robotniczy; radykalny, nacjonalny.

Znaki pomocnicze i skrócenia.

Jeżeli spółgłoska **miękka** jest zlana w grupę ze spółgłoską **twardą,** a znak oznaczający tę grupę nie może być do połowy zgrubionym, np. w wyrazie „na kontynencie“, wtedy zmiękczenie oznacza się kropką, którą stawia się z prawej strony, **nad** łącznikiem i jak najbliżej tej części znaku, która ma być zmiękczoną. Kropka nad znakiem „ąc“ zmienia brzmienie w „ąć“ (przykł. 46). Kropką można też oznaczać zmiękczenia pojedyńczych spółgłosek, o ile takowe przez nieuwagę piszącego zostały niedostatecznie zgrubione (przykł. 47).

Skrócenia. Często powtarzające się w mowię wyrazy piszemy w skróceniu, zwłaszcza wyrazy: by, gdy, gdyby i t. d., których końcowe „y“ nie zmienia się i może być opuszczone (przykł. 48). Skróconymi piszą się również wyrazy: to, naj, albo i t. d. (przykł. 49). Wyraz „kto“ oznacza się tylko samą grupą spółgłoskową „kt“, a jeżeli dodamy do tej grupy końcówkę deklinacyjną y, ego, emu to czytamy który, którego, któremu i t. d., zawsze z opuszczeniem zgłoski „ór“ (przykł. 49). Wyraz „czas“ oznacza się osobnym znakiem, powstałym przez zlanie spółgłosek „cz“ i „s“ w jeden znak (przykł. 50). Skrócenia nie są obowiązującemi i kto chce, może pisać wszystkie wyrazy w całości.

PRZYKŁADY.

OBJAŚNIENIA.

46: powstańcy, polskie, zając, zająć, na kontynencie, 47: lisy = lisy, był, bił, 48: gdy, by, gdyby, nigdy, niby, toby, tedy, wtedy, kiedy, czy, przy, jeżeli, co, się, 49: to, naj, aby, albo, bardzo, będzie, między, kto, który, którego, która, którzy, niech, kolwiek, tych, 50: czas, czasem, tymczasem, wtenczas, wcześnie, jednocześnie, dotychczas, dotychczasowy, 51: n. p., i t. p., i t. d., b. m.

ĆWICZENIE W CZYTANIU.

